

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Folk-Sagor

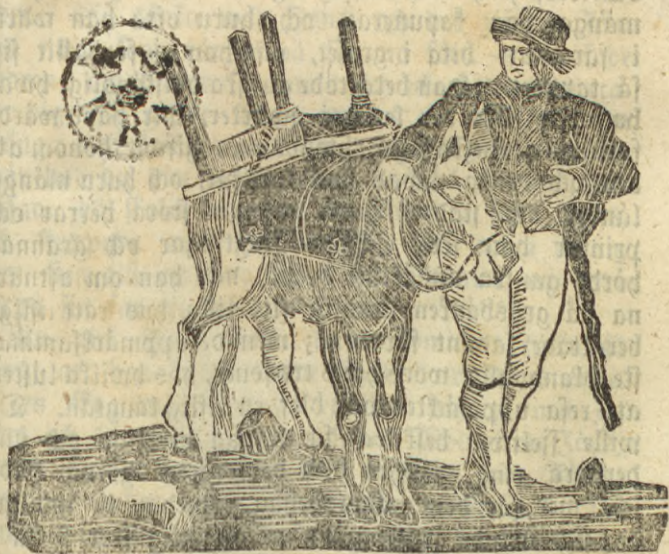
27.

Sjeldnkande Bordet,

Guld=Åsnan

och

Dansande Knölpåken.

Kalmar.

Tryckt hos Ditto Westin. 1856.

Den gamle fader Welten bodde i byn Krikskraks, han war nu en duktig bonde och hade förut länge varit en låck soldat, som skräorna och ärren i hans ansigte noga bewisade. Hans hustru war död, men hans söner lefde ännu; de woro Töns, Tåffel och Wärten.

Den gamle fader Welten berättade gerna om sina slagtingar, wakthållningar, om sin hunger och törst; hur hårdt mångenstädes tillgått, huru många han kapunerat, och huru ofta han varit i fara att bita i gräset, om han ej förhållit sig så tappert. Han berättade ganska omständligt hwar han här eller der legat i qvarter, hur hans wårdfolk varit beskaffade, hwad man gifwit honom att äta och dricka, hwad han språkat, och huru många länder och städer, huru många stora herrar och prinsar han sett. Hans slagtingar och grannar hörde ganska andåktigt derpå, när han om aftnarna på gräsbanken utanför sitt lilla hus rätt lifligt berättade sådant för dem; men de uppmarksamma-
ste bland alla woro hans tre söner, hos hwilka lusten att resa uppväcktes och blef en liflig längtan. De wille sjelfwa beståda så många herrliga och underbara ting. Byen blef dem förträng, och hade icke mer för dem något behag, emedan de inbillade sig att de skulle göra en owanlig stor lycka i världen.

Den äldste sonen Töns sade derföre till sin far :

jag will och jag måste ut i werlden, hwarom du berättat oss så mycket, jag trifs icke längre hemma, war god och gif mig mitt moderne-arsf. — Jöns, sade fadren, blif hemma ännu ett eller två år och wandra sedan ut i werlden, om du då ännu så will, ty du är i sanning något dum, och de narra och bedraga dig säkert. Men fadren måtte nu tala så förnuftigt han wille, så blef Jöns ändå Jöns, och mente att ingen skulle narra honom, ty dertill wore han för klok och slipad, och wore han nu också litet dum, så skulle han wäl ändå bli en förständig man genom sina resor, ty han tänkte helt enfaldigt, att om man wore aldrig så dum, så blefwe man likwäl genom resor mäktiga kloka och förständig, och komme sig till både ära och rikedom. Så tänkte war Jöns, och det gifwes Jön-sar nog, som tänka på samma sätt. — Nu sade fadren: om du är så enwis och icke låter öfvertala dig, så gifwe Gud att det går lyckligt, men många nog komma wäl att draga dig wid näsan. Här har du ditt moderne-arsf. — Ah! dra mig wid näsan, då skola de wara bra slipade, sade Jöns, och stoppade med sjelfförnöjelse sitt arf i fickan, som steg till omkring 30 a 40 riksdaler, och sade derpå sin far ett wänligt farwål.

Nu gick Jöns första dagen som han tyckte så långt att han snart trodde sig wid werldens ände. I en skog mötte honom en liten dwärg, med ett stort och långt skägg, som sade: God afton Jöns, hwart ämnar du dig? Ut i werlden sade Jöns; jag har redan gått hela werlden omkring. — Du tycks mig wara en duktig gosse, sade den lille mannen, och lär nog slå dig igenom. Ja, ja, sade Jöns, dumdrygt skrattande, det tror jag nog också. Men, sade den lille mannen, när man re-

ser, måste man äfwen äta och dricka, annars blir man snart kraftlös och kommer slutligen icke ur stället; gif mig ditt arf, så ger jag dig ett bord, som heter Duf opp bord, och när du säger det, så dukar det sig sjelft, och all den mat och alla de drycker du önskar dig stå genast derpå.

Ett sådant bord behagade, som man kan tänka, vår Jöns öfvermåttan, och han ingick i bytet, ty nu kunde han äta och dricka hvad han wille och det alla stunder på dagen, ty vår Jöns hade alltid god aptit, och åt gerna det som war godt, emedan han hade så fin smak, att han förstod skilja rökt skinka från potatis, och öl från kaffe, om han också blundade.

Den lille mannen förde Jöns ett par hundra steg in i skogen. Der stod en liten koja, byggd af mossor och bark. När Jöns inträdde kunde han af förwåning ej framföra ett enda ord, ty afton solen inbröt genom ett fönster af idel ädla stenar utaf alla färger. Golvvet war belagdt med sammetsmattor, broderade med rosor af silfver- och guldtråd, och wäggarna woro en enda stor spegel i hwilken blott guld och ädla stenar skimrade. Kojans tak tycktes så högt och blått som himlans hwalfwet, och stjernor skimrade derpå. Men i denna prækfulla koja fanns intet annat husgeråd än en stol och ett bord af simpelt träd.

Der ser du bordet Duf opp! tag ut och försök det, och om bytet ångrar dig, så bär det åter in och jag ger dig arfwet tillbaka.

Jöns försökte bordet och sade: Duf opp bord och se bordet war dukadt, och i dess fyra hörn stodo fyra kristallflaskor med kostligt muntrande wi och midt på bordet sågos de förträffligaste rättelser och Jöns, som hade stark matlust och goda tän-

der åt och drack tappert, ty i alla sina dagar hade han aldrig spifat så kräsligt. — Så samnt jag lefwer, sade Töns, då han hade ätit sig mätt, den gamle dwärgen är likwål en äsna som ger ett sådant bord för lumpna 30 riksdalers arf, på två veckor will jag taga mina penningar igen, isynnerhet om jag bjuder gäster.

Handtverkaregesäller kommo wandrande hans wäg fram, och han bjöd dem samtliga till sitt bord, alla blefwo mätta af rätterna och muntra af winet, och sent på aftonen tog Töns affked af dwärgen och sade: det blir wid vårt byte, ni får mitt arf och jag edert bord; derpå wandrade han den wägen han kommit, otålig att hemkomma och wisa sin goda handel för far, bröder, slägt och wänner. Nu skall det bli ett kalasande, tänkte Töns. Wid affkedet ropade dwärgen efter honom: äkta dig Töns, att man ej narrar bordet från dig! — Ingen fara, går nog för sig, sade Töns och bjöd ännu ett farwål.

Snart gick han in på ett wårds hus, der han med många höflighetsbetygelser mottogs af wården; likwål förefom det denne besynnerligt att den dumma Töns, som i alla fall icke såg klokt ut, bar ett gammalt bord på ryggen; men som han war wård och skyldig sina gäster höflighet, lät han icke märka sig, och sade: högt ärade herr gäst, ni måste i afton nöja er med rätt ringa undfågna. — Ha, ha, ha! så dåligt skall det ändå inte bli, sade Töns, ni skall hålla till godo med mig, wänta skall ni få se. Duf opp bord! sade Töns, sedan han hade satt bordet midt på golfwet, och i samma ögonblick war bordet betäckt med en wacker och ren duk, stekar och pastejor, wiener och bakelser stodo der i en prydlig ordning,

och wården och wårdinna låto ej länge bedja sig att taga plats wid bordet.

Jöns hade wandrat hela dagen och hade hållit twenne duktiga mål, ett med gesällerna och det andra med wården och wårdinna; det feltes honom således blott hwila, och att sofwa war just hans starka sida.

Wården grubblade starkt öfwer bordet. Han hade wäl ett alldeles dyligt bord, men om han hundrade gånger sade till det: duka dig bord, så hade det i alla fall icke dukat sig. — Uck, min gumma, sade han, ett sådant bord skulle wi ha. Så wälsmakliga råtter kan du icke laga, ett sådant win har jag i min lefnad aldrig druckit. — Uck, min gubbe, elden på spisel, och allt beswåret, och kokeriskan, allt det der kunde wi spara in; när gästerna komma behöfde de aldrig wånta, råtterna woro så goda de kunde önska sig, wi kunde gifwa det bästa köpet, alla menniskor skulle komma till oss, och innan kort wore wi stenrika. — Ja wißt, sade wården suckande; men hwad hjälper det, wi hafwa ju ändå icke ett sådant bord. — Är du en karl? nej en dummer hund, ej wård ett runstykke; du är ej klokare än den der dummer Jöns, som ej hade bordt låta något märka om sitt bord, hade han blott haft för två öre förstånd. — Gå, tag hans bord och ställ ditt i stället; det fårhuswudet märker det wißt icke. Drättfånget gods har ingen wälsignelse med sig och råcker icke till tredje led, sade wården. Du är ett nöt, återtog gumman, du är ju fyra gånger dummare än den dummasse öre; luffan flyger dig riktigt på näsan och du griper ändå icke efter henne, och om en metwurst kommet flygande, så gapar du wäl upp, men tar honom icke. — Hwad gör du dig samwete öfwer, i morgon

eller öfvermorgon närrar någon bordet af den der dumma pojken, ty alla äro ej lika samvetsgranna som du.

Mannen kunde nu ej motstå all denna wåltalighet, iöhynerhet som han hade stor lust till det der bordet, och tänkte: min hustru har likwål rätt. Han gick dertfore till wår Zöns' sångkammare, lyssnade om han sof, och då han snarkade så att fönsterrutorna dallrade, woro borden lätt ombytta.

När wår Zöns morgonen derpå wakenade, skyndade han med bordet på ryggen hem.

Hwad? sade fadren, när han hemkom, är det du Zöns eller huru? Redan andra dagen kommer du tillbaka. Har du redan länge nog varit ute i werlden, eller har du kanske träffat din lycka? Ja, kära pappa, det är just jag; jag har varit långt borta i en stor skog, och der såg jag bara trån, men lyckan har jag träffat, det kan ni wara säker på, nemligen det här lilla bordet som jag köpt för mitt arf af en liten dwärg med långt skägg.

Dumhufwud! sade fadren. Nej klokhufwud swarade Zöns; se inte så grått på mig, ni skall snart erfara hwad mitt bord förmår, och ni skolen alla förundra eder. Jag skall i afton undfågnat er alla med win, stek och andra rätter, som ni aldrig förr smakat. Ingen kokning behöfwes, och wi kunna bjuda slägt och wänner så många wi wilja, utan att något skall komma att tryta. Wår Zöns tog en betydande min på sig, och tänkte att han hade sin klokhet att tacka för den lycka han gjort; men så menar ju många, fastän de icke alla beta Zöns.

Besynnerligt är det likwål, tänkte fadren, och besinnade sig huru den dumaste spån ofta gör den största lycka; han bjöd således utan betänkan-

de sina wänner och grannar, och Jöns höll sig rätt
dryg och förnäm, och sade för sig sjelf: de skola
nu få spårta upp mun, näsa och öron och se hwad
jag blifwit för en man! Och detta skedde äfwen;
ty då nu alla woro samlade och Jöns framsatt
bordet, sade han: Duf opp bord! på det alla
skulle se hwad för en trollkarl han war. Men
bordet wille icke duka sig. Och nu kan man wäl
tänka huru brydd undergöraren blef. Han börje-
de gråta, men fader Welten deremot började dun-
dra som åfkan och slog med sin knutna näfwe
werkliken ned mot hans ena öra, så att det blit-
rade den stackars Jöns för ögonen. Och som nu
alltid inträffar wid owäder, så försogade sig hwar
och en hem till sitt, samt glömde ej omtala den
slåta undfågnaden och utskratta den stackars Jöns
och gubben Welten.

Men Jöns war likwäl ej så dum att han ju
icke kunnat wara ännu dummare, ty dagen derpå
tog han bordet på ryggen, gick till skogen för att
såga dwärgen att han wille göra ombytte, emedan
bordet förlorat sin undergörande egenfkap. Men
nu återfann han hwarcken koja eller gubbe, och alla
som han frågade, swarade att en sådan liten man
och en sådan koja aldrig funnits i skogen. Den
stackars Jöns gick sorgsen hem, men hade ännu en
klof tanke, ty han sade till sin far: I werlden
kommer jag icke långt, det märker jag redan, men
jag will blifwa er dräng och tjena för mat och
lön; antag mig. Det må så wara, swarade fa-
dren, alla kunna icke klifwa upp i werlden, war
nöjd i din by och som tjenare. Och derpå tog han
honom i sin tjenst för öfwerenskommen lön.

Täffel, Weltens andre son, tänkte: min kära
broder är werkliken något för dum ehuru han är

den äldste. Jag will också ut i werlden, men jag skall bära mig klockare åt för att göra min lycka. Han begärde därför af sin far sitt moderne arf. Fadren bad äfwen Tåffel triswas hemma; men gaf ut arfwet, då inga föreställningar hjälpte, jemte den faderliga wålsignelsen, och derpå wandrade Tåffel hemifrån. Mot aftonen kom han till samma skog der Jöns träffat dwärgen. Den lille mannen som thåktes hafwa fattat thcke för den dumma slågten, war äfwen Tåffel till möte. God afton Tåffel, sade han, jag wet hwad du har i sinnet, och gör dig samma tillbud som din broder Jöns. Ger du mig ditt moderne arf, så får du af mig min "Äsna slå opp!" som är min guld-äsna. När hon slår opp, flyga idel guldmynt fram efter hennes hofwar, så att du redan första gången kan få ditt arf tio gånger tillbaka. — Wår Tåffel war icke dummare än wår Jöns, och lät ej föra sig bakom ljuset. Ja, jag will ingå i bytet, men är det wål sannt hwad du säger? frågade han dwärgen. Nå så kom och se och försök sjelf sade gubben, och förde derpå Tåffel ett par hundra steg längre in i skogen, der ett litet med halm betäckt stall stod, och i detta stall war guld-äsnan. Det inre war praktfullare än de herrligaste furstliga rum. Äsnan hade wål blott hafra och hackelse i sin krubba, men denna war af idel guld, och ädla stenar lyste derpå; inom häcken låg blott hö, men det war af silfwer och äfwen skimrande af ädla stenar. Äsnan låg beqwämt utsträckt på den renaste halm. Nå försök den, sade dwärgen; såg: "Äsna slå opp." Tåffel sade nu: Äsna slå opp! och hon gjorde det. Dukater och andra större guldmynt fringslögo åt alla sidor. Och som Tåffel icke wille låta narra sig, så för-

nyhade han försöket flera gånger. Han fann bytet förmanligt, lemnade gubben sitt arf tog åsnan, wände om och begaf sig genaste wägen hem.

Men öfwer natten måste han hwila på samma wårdsbus der hans broder Töns förlorat sitt bord. Han gick likwäl långt förståndigare till wäga, och sade: för min guldbåsa i stallet, och gif henne det bästa strå, god hafre och fint hö, hwarföre jag i morgon will wäl betala er. Men akta er att säga: åsna slå opp! ty det går icke wäl, det will jag säga er. Nu trodde han sig rätt säker att wården skulle taga sig till wara. Denne fick också verkligen något att grubbla på, tog sig en djupsinmig mine och förtrodde sin rådiga gumma hwad Taffel sagt honom, menande att åsnan måtte wara ett farligt och grymt djur. Hör min gubbe, sade gumman, wet du jag tror, med åsnan är det wist på samma sätt som med bordet; låt oss försöka. Om du i natt går till stallet och igenom ett qwisthål eller springa säger till åsnan: åsna slå opp, så kan hon ju ej träffa dig, det kan du wäl förstå din åsna. Mannen, som heller icke war utan hufwud, och när det feltes honom, länte det utaf sin hustru, förstod nu detta rätt wäl, och då han redan en gång swекfullt beröswat en annan sin egendom, så blef det nu lättare att göra det för andra gången. Wården gick dertfore till stalldörren, och gjorde som hans gumma lärt honom. Begäret till rikedom känner inga gränser, ty i annat fall hade han ju genom bordet haft penningar och egodelar nog. Wid klart mönsten såg han hur tungt den fromma åsnan sof, och att hon icke war något grymt och rhytande lejon som slukar menniskor, utan blott en åsna af wanligt slag. Som hon blott är en åsna, tänkte wården,

så will jag försöka, och då stalldören är wäl igenlåst, så kan hon icke komma ut och äta upp mig. Wården wågade försöket, och ropade utanför dörren: åsna slå opp! Och åsnan gjorde det. Sedan hon stigit upp från sitt rena låger slog hon upp och då flögo idel guldmünt ur hennes hofwar, hwarefter hon lade sig åter ned. Detta såg wården wid månskenet, ty stallet war så upplyst genom sina springor och sprickor, som om det warit ett par fönster derpå. Då nu wården märkte att åsnan war så fredlig och saktmodig, fattade han mod, gick in i stallet och upplockade guldpennningarne; ja, han blef så hjeltemodig, att han ännu ett par gånger lät åsnan omgöra profwet, som aflopp rätt wäl. Nå, nu ser du, min gubbe, hwilken stor olycka åsnan föröfwar, när man säger till henne slå opp, sade hans hustru då han gaf henne guldpennningarne. Utan twiswel höra bordet och åsnan tillsammans. Så straxt till qvarnen i dalen och köp en annan åsna, som liknar guldasnan, ty der finnas de af alla slag. Wården gick genast till mjölnaren och köpte en gråskymelig mjölnareåsna för några riksdaler, samt ledde den i stallet, och guldasnan förde han i sin lada och öfwerhöljde henne med halm så att ingen kunde se henne. Hej lustigt, sade han sedan när han inkom till sin hustru, nu är allt gjordt. Nu will jag bygga mig ett nytt wårds hus, köpa mig ett riddaregods eller greffskap, eller ändå mera, och blifwa en rik och förnäm man, och derwid kastade han af glädje sin mössa högt upp i lusten. Nå nu ser jag att du werkligen börjar blifwa förståndig, kära Michel, sade hans hustru under det hon smekte honom. Ja wist, min gumma, nu har det ingen nöd, ty förståndet kommer alltid med pen-

ningarna, och nu skall jag blifwa så klof som den klofaste, det kan du wara ganska säker om, och som han nu war wid ganska godt lynne, så trodde hon honom också derom, och sade leende: På hufwud har du alltid varit ståtligt utrustad, du allrabeskedligaste man!

Täffel begaf sig tidigt om morgonen på hemvägen, föreställde sig huru hans far skulle glädja sig, och broder Töns bli flat. Han kom lyckligt hem. Nu måste alla slägtingar, wänner och grannar åter bjudas att se ett underwett, ehuru den något klofare pappa war föga fallen för detta skryt, skakade på hufwudet och mente: det här blir nu det ena åsnestræket efter det andra. Nå gifwen nu noga akt, sade Täffel ganska sjelfkloft, nu skall ni få se huru förständig jag varit, ni skolen storligen förundra er! När jag säger till min åsna: åsna slå opp! då slår hon opp; men ur hofwararna flyga en myckenhet guldmynt, och ni skall få plocka opp så mycket ni will, ty jag will göra er allesamman rika och lyckliga. Det wore ganska underbart och godt, tänkte de bjudna; Gud gifwe att det icke går som med Töns. Men just så gick det; åsnan skulle slå opp, men hon rörde sig icke, så mycket Täffel också ropade. Grannar och slägtingar skrattade redan i mjugg, och sågo rätt kallt och försmådligt på hwarandra. Nu började Täffel nyttja knytståfvarna för att bringa det motstråwiga kreaturet till lydriad; han ropade tillika: åsna slå opp! och förtretad, som hon blef öfwer detta bemötande, slog hon nu werkligen opp och sparade derwid Täffel så duktigt, att han föll omkull, utan att man såg ett enda guldmynt framkomma ur hennes hofwar. Wänner och bekanta smögo sig bort under mångfaldigt skämt, och talte

med alla menniskor om den dumma Tåffel, som den föregifna guldasnan hade slagit både brun och blå. Tåffel behöfde blott wisa sig i byen, så ropade straxt alla barn: Tåffel, pah, ha, ha! guldasna pa! slå opp, åsna slå opp — åsna, åsna!

Det hjälpte icke att Tåffel gick att söka dwär- gen, ty han fann honom icke; wände om ganska nedslagen och bedröfwad, och tjente från denna stund som drång hos sin far, och när man talte om den dumma Tåffel, så wiste det minsta barn hwem som mentes.

Nu wille också den yngsta brodern Märten ut i werlden. Han hade alltid warit den förståndi- gaste och estertänksamaste, men åswen den from- maste och lydigaste. Denna gången kunde likwål icke fadrens föreställningar och böner någonting ut- rätta. Låt mig också få wandra bort, bästa far, sade han: kanske går det bättre med mig, och om det också icke går, så tjenar jag gerna åswen som mina bröder, er som drång, och då äro wi hwar- andra alldeles lika. Så wandra då af i Guds namn, sade fadren, och se dig före, och dermed gaf han honom sin arswedel. Folket i byn hade wål mycket att säga om den gamle, dumme fadren, och trodde att han ej war ratt slug, men fadren lät också denne sonen försöka sin lycka i werlden, och wår Märten kom som hans begge bröder i skogen till den gamle dwär- gen, och dwär- gen sade till ho- nom: Märten, jag wet du är en redtig gosse, from och foglig. Jag will åswa dig en gåswa, den sista som jag ännu kan gifwa, om du ger mig din arswedel. Här är en duktig knölpåk, och när du säger: Knölpåk war werksam! så pnylar han alla som råka ut för honom, bruna och blå, till dess du säger: Knölpåk war owerksam! och då gör

Knölpåken sedan ingen något ondt, och allt är åter lungt och stilla. I sanning jag är samme gamle gubbe, fastän du ej will tro mig, som gaf Jöns bordet Duk opp och Taffel gulddåsan, och hwilka den listige wården på höjden wid ändan af skogen bedrägligt undanstulit dem. Men du tror mig wist icke. Ni ser mig alltför ärlig ut, swarade Märten, jag tror er gerna; här är arfwedelen, och gif mig nu deremot Knölpåken werksam och owerksam. Bytet skedde, och dwärgen förmanade Märten att taga sig wäl i akt för den bedräglige wårds huswården. Märten tog mot astonen qwarter i wårds huset, och begärde litet bröd och dricka för några skillingar, som icke hörde till hans arf, utan som han förtjent hos sin far. Han gaf honom redligt sin arfslott, ty han tänkte: om du är en bedragare, så will likwäl jag vara ärlig, ty han hade ofta hört ordspråket: "ärlighet warar längst," och trodde det äfwen. När nu Märten gick till sängs och tog sin Knölpåk med sig, sade han: fåra folk akta er att ingen kommer i min sängkammare och säger: Knölpåk war werksam, den kunde det gå rätt illa, derför will jag wara er.

Min gubbe, sade wår dinnan, har du icke märkt något? Det är säkert ej utan betydelse, nu gäller det wäl åter något att förwårfa; och alla goda ting äro ju tre. Ja, utan twifwel, sade wården, om man blott wiste att det aflöpp wäl, och att Knölpåken icke gör os bruna och blå och till frymplingar. Saken förefaller mig likwäl betänkelig och misstänksam. Michel, du är ett nôt till des du ger upp andan, sade hans hustru med en kärlig ton. Hwilken wet om icke Knölpåken tillskyndar os mera lycka än bordet och gulddåsan och kanske den skulle göra os både unga och friska, ja till och med wackra. Ja, min gumma, du kan, wet Gud, ändå ha rätt, och när han wäl insomnat skola wi begge gå upp och försöka huru det will gå. Och derpå gingo de nu båda upp, och wården sade: "Knölpåk war werksam." Då for

knölpåken och mörbultade gubben och gumman öfwer axlar, rygg, lår och ben, med ett ord hela deras kropp, och slångarna föllo så tätt som hagel och hastigt som blisrten. Märten, som med föresats hållit sig waken, hade en hjertlig glädje deraf, och ropade också: "knölpåk war fullt werksam!" Och knölpåken fördubblade derwid sin öfwer och sina slag, och Märten strattade rätt godt, ty hwart helst gubben och gumman sprungo undan i rummet eller i kammaren, så förföljde knölpåken dem, det hjälpte icke att de slogo igen dörren för honom, ja icke en gång att de kröpo ned i källaren. Nu ropade de i sin nöd slutligen till Märten, som följde efter dem strattande: herre, fåra herre, låt den förddömde knölpåken hwila, och förbarma er öfwer oss, wi blifwa ju annars wårre mörbultade än bifstök och kalopp. Och han förbarmade sig också verkligen och sade: "knölpåk war öfwerksam," och kåpen lydde genast.

Nu edra bedragare, sade Märten, gif mig i morgon bordet Duf opp och guldåsnan, eller skall ni få se. Ja, ja, ja, o Gud, ja! fåre nådige, barmhertige herre, ropade de tjutande, i morgon skall ni få alltsammans. Men om morgonen sökte de undanflykter och sade att hwad de i går tillstätt war blott af ångest och de hade alldeles icke wetat hwad de då af ångstan och smärta talat, och försäkrade honom att de ej hade något Duf opp bord, och icke heller någon åsna slå opp. Märten gjorde sig icke den mödan att wara särdeles widlyftig och tyckte öfwerhuswud icke om mångordighet; han sade: knölpåk war werksam. Herre, fåre nådige herre, för Guds skull, skrek gubben och gumman, wi hafwa ännu nog af denna natten, här ha ni bordet tillika med guldåsnan. Märten försökte om allt hade sin riktighet. Bordet dukade sig, han höll en god frukost, och wården och wårinnan måste äta med, ehuru de förlorat all matlust, och guldåsnan slog opp, och guldmynnten sprakade omkring som eldgnistor. Beskall penningarna för mitt nattläger, sade Märten; fastband bordet med mycken sorgfällighet på åsnans rygg, tog den tappra knölpåken i handen och kom mot artonen hem till byn med dessa trenne undergårande ting.

Så sannt jag lefwer, sade fadren, är icke Märten också redan inom twenne dagar tillbaka som de andra, och har äfwen på samma sätt blifwit hemstickad, som Jöns och Täfvel, och alla i byen skola hålla öf för narrar.

Gamla och unga woro verkligen redan församlade och

skrattade, gvecklade, samt tänkte att det nu åter skulle bli nå: got högst lustigt att påse, och en hel flock af de många fåra släktningarne, fästnar, mostnar, kusiner af båda könen, gud: faddrar, farbröder, morbröder och annan mer och mindre tjock släkt trängde sig in i stugan för att se och höra. De tänkte: denne är kommen med ett bord, den andre med en åsna, och den tredje med bord och åsna tillsammans. Nu måste det gifwas dubbelt tillfälle att skratta.

Kom min goda far, sade Märten, och ni mina fåra bröder, Jöns och Låffel; derwid satte han sitt bord midt på golfvet i stugan och sade sakta till det: duk opp bord. Genast stod bordet fullt af de herrligaste rätter, och i hvarje hörn en flaska kostligt win. Men Märten bjöd icke de fåra släktningarne och sina bekanta att deltaga i måltiden. — Sedan hwistade han till guldåsnan, som han tagit med sig in i stugan: guldåsna slå opp; och guldåsnan slog upp så att guldmynten flögo och yrade rundt omkring. Uppsamla dem, sade Märten till dem som woro församlade i stugan, hwilka woro komna för att skratta, och det behöfdes icke sägas twenne gånger, de wiste ej huru allt tillgär, och hade blifwit ganska allvarsamma, ehuru under det de tumlade öfwer hwarandra efter guldmynten, en och hwar fick sina duktiga sidor. De hade trängt sig så många in i stugan, att ingen mer kunde infomma. Nu, sade Märten, måste jag likwäl gifwa er en liten belöning för det ni utserattat och bespottat min far och mina bröder, och derwid sade han: knölpåf war werksam. Då dansade knölpåfen lustigt och förnöjsamt omkring och förföljde de flyende genom hela byen. Den ena fick en rapp i sidan, den andre en släng på ryggen, den tredje ett slag på näsan, och alla blefwo trakterade med påkarus.

På detta sätt bekommo de en ganska stor aktning för Märten, öfmynderhet som han ganska ofta bjöd dem till sitt sjelfdukande bord; men för guldåsnan hade de än mindre wördnad, som man lätt kan tänka, ty när en åsna har guld, så kan hon så wara en dubbel åsna, och är ändå ett aktningswärdt djur, och anses fullt opp så god som en människa. Men för knölpåfen hade de den aldramessia och djupaste wördnad, ty det weten I ju, att kappan regerar och befäller här i werlden, — och dermed är war saga slut.